

Goigs de Santa Llúcia.

Rajadell

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Forn de Santa Llúcia.

Coordenades:

Latitud: 41.72781
Longitud: 1.70611
UTM Est (X): 392387
UTM Nord (Y): 4620365

Classificació

Número de fitxa 08178 - 205
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1973
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa F. Xavier Menéndez. OPC 2017-21
Data de registre de la fitxa: dc., 08/04/2020 - 02:00

Descripció

Goigs a llaor de Santa Llúcia gloriosa, verge i màrtir venerada en la capella del mas de santa Llúcia de Rajadell, comarca del Bages.

El text és el següent:

Puig el cel teniu posada,
molt amada,
o Llúcia de Cristo esposa,
ohiunos, Verge gloriosa.
En poca edat vostra vida
fonch servida
de alt Déu la ommnipotència,
a mostrà sa excelencia,
y sens mida
observant en sa obediència;
de tantas virtuts dotada,
molt amada, etc.

A vostra mare alcansàreu
y donàreu
millora en sa malaltia,
puig Aghata intercedia
al qui pregàveu,
que us alentàs cada dia
fins vostra vida acabada
molt amada etc.

Aborrireu las riquesas
y promesas
de las cosa temporals,
fugint del mon, tots los mals
y sas vilesas
amant sols las celestials;
imb llum de fe il·luminada
molt amada, etc.

Sentint Pascacio, que amàsseu
y adoràsseu
a un sol Déu omnipotent
manà rigurosament
prest lo negàsseu
de tot cor y enteniment;
mès de ell fóreu ajudada
molt amada, etc.

Eixint amb palma y victòria
!o gran glòria!
de torpesas vostre cós
lo Sant Esperit en Vos,
(digna memòria)
contra l'dimoni envejós,
tinguèreu sempre guardada
molt amada, etc.

Quan les paraules no bastáren,
no faltaren
grans assots y grans torments,
més de Vos los sants intents
may se apartaren
de quils preserva contents;
persó fóreu degollada,

molt amada, etc.
Vostra vida tan hermosa
y gloriosa
acabada en lo món trist,
servireu a Jesu-Crist
pura y ditxosa,
y santa com may se ha vist;
en lo cel sóu col·locada,
molt amada, etc.
En aquesta vida trista,
de la vista
vos tenim per protectora,
a qui favor vos implora
dàuli vista,
amb llum clara y ben sonora;
guiaunos, màrtir sagrada,
molt amada, etc.

TORNADA

Al quius té per advocada
molt amada,
o Llúcia de Cristo esposa,
ohiunos, verge gloriosa.

OREMUS

(Frases en llatí)

Tonada Popular. 1973

Observacions:

Goig impres localitzat a la xarxa, i posteriorment facilitat per la propietat del Mas Forn. L'any 1973 es van editar uns goigs ben il·lustrats de la capella, amb la lletra i tonada populars de Santa Llúcia (al final de l'impres consta la data 1973). Imatge capturada de la xarxa i també lliurada per l'ajuntament, amb un full annex que explica la història del monestir de Santa Llúcia i que podria ser el revers del goig. El goig es va reeditar el 13 de desembre de 2012 pel Mas Forn.

Història

La capella de Santa Llúcia està adossada a la casa El Forn, anomenada així pel forn de vidre que hi havia al segle XVI. Havia estat un monestir de deodonades del segle XIII. El monestir de Santa Llúcia va tenir una vida relativament curta: des de finals del segle XIII fins a la meitat del XV. Entre 1270 i 1275 el bisbe de Vic atorga la regla de sant Agustí al grup de deodonades que ja vivien prop d'una església sota l'advocació de Santa Llúcia, en el terme del castell de Rajadell. El 1278 era seu d'una comunitat femenina procedent de Sant Miquel de Cirera. La comunitat va arribar a tenir més de deu o dotze monges. El 1287 la prioressa Cirera es fa enterrar a la mateix església. El 1304 es funda una filial a Cervera, a l'església de Santa Caterina. L'àrea d'influència del monestir s'estengué per Manresa i rodalies, on posseïen cases i terres. Les monges abandonen el monestir el 1460, davant la proximitat de la guerra civil catalana (1462-1472), i fugen a Santa Caterina de Cervera. La guerra provocà la probable destrucció, per part de les tropes de Joan II, del convent. El Senyor de Rajadell aprofita per apoderar-se dels béns del cenobi. La vida del monestir acaba però no la de la capella. Posteriorment, el temple del monestir s'utilitza com a capella del mas Forn. S'hi fan noves reformes al voltant del 1636. A aquest moment pertany el que queda del retaule i imatge de la santa,

que correspon a inicis del segle XVII. Al segle XIX, a conseqüència de la guerra del francès i de les guerres carlines, la capella es trobava en mal estat. El 1886 es fan reparacions i es torna a celebrar missa. El retaule juntament amb la imatge de la santa, de fusta policromada, foren parcialment destruïts el 1936 (fitxa 138).

Bibliografia

https://ca.wikipedia.org/wiki/Santa_Ll%C3%BAcia_de_Rajadell

<https://algunsgoigs.blogspot.com/2017/06/goigs-santa-llucia-rajadell-ba...>

GOIGS A LLAOR DE SANTA LUCIA

MILANI ENDRU

DEL MAS DE

SANTA LUCIA

BAGES COMARCA DEL

VERGE MARTIR

Pulg al cel teniu posada
molt amada
o Lúcia de Cristó esposa,
obscuro, verge gloriosa.

En poca edat vostra vida
foch servida
de alt Déu la omnipotència,
a mostra en excelsa,
y serví mola
obsequant en sa obediència;
de tantas virtuts dotada,
molt amada, etc.

A vostra mare alcançàreu
y demora
millora en sa malaltia,
pulg l'ghusa intercedin
de qui pregàveu,
que us alerats cada dia
fuss vostra vida acabada
molt amada, etc.

Aborreu les riquezas
y preuocau
de las cosas temporals,
fugiu del mon, tots los mals
y sas vitias

avant soló las celestials;
sob llum de ll'illuminada,
molt amada, etc.

Sentiu Pascació, que amassau
y adorescu
a un sol Déu omnipotent,
mura rigorament,
pres lo regessu
de tot cor y animament;
més de cel força ajudada,
molt amada, etc.

L'itau somp pilina y victória
jo gran gloria!
de torques voscú és,
lo Sant Espirit en Vos,
(digna memoria)
contra l' diabol envejó,
laqueira sempre guardada
molt amada, etc.

Quant las penyas no bastàren,
no faltaren
gran netes y gran tormento,
més de Vos los sants intents
més se apartaren
de quils preserens contents;

peró foreu degollada,
molt amada, etc.

Vostra vida tan hermosa
y gloriosa
ocubada en lo món trist,
servíeu a Jezu-Crist
pura y discreta,
y tanta com may se ha víst;
en lo cel sota col·locada,
molt amada, etc.

En aquesta vida trista,
de la vida
vos tenim per protectora,
a qui favor vos implora
dauí vida,
amb llum clara y ben sonora;
guardau, mare agrada,
molt amada, etc.

TORNADA

Al quis té per advocada
molt amada,
o Lúcia de Cristó esposa,
obscuro, verge gloriosa.

VI. *Dijasa est gratia in labiis tuis* **OREMUS** *R. Properea benedicta se Deus in aeternum.*

*Exaudi nos Deus salutaris noster, ut sicut de beatae Luciae virginis et mártiris tuas, justitiate gaudeamus, ita
plac devotiois erudiamur afflicti. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.*

TONADA POPULAR

1873 1973

era demunià al veguer d' Manresa que li han pres un home e un ase e diners e d'altres coses que aportave que havia aprofitades a Cervera e el veynat". Aquesta prioressa és segurament la que està enterada a la paret del migdia de la part vella de l'església, ja que l'enterrament va acompanyat del següent document: "Aquesta es la ossa de Madona Cirera / qui fo la primera monya d'aquest Monestir / e per ela hic ha dones, quar com ela hic / venci qui era donzella de perarve lavons / no yeh avia si no donats. Ela feu / aci moit de be, per que placia a la prio / rossa e a les altres dones que quan la esgleya nova los faça que la dia / ossa e la pera del seyll seu de / cirera se sien posats e encastats / en la paret a les portes de la / esgleya."

- L'any 1374 el bisbe Ramon de Bellera dicta a les monges de Santa Lúcia una sèrie de normes:
- 1) Que rebin una nova monja, que faci a la Priora els vots "de castedat e de obediencia, e de pobretat almenys de spirit, e que l'asso se fassa carta publica".
 - 2) Si es reben dones que no hagin fet els vots, q se facin promesa d'obediencia a la Prioressa, que les pugui castigar i si és rebel ho denunci als oficials del bisbat.
 - 3) Que visquin en comú, sempre.
 - 4) Que portin vestidures negres i vel blanc, que siguin amples, no delicades, no portin agulles ni pater-noster d'argent ni metall deshonest, ni bosses ni corretges precioses de seda o d'argent.
 - 5) Que tinguin capitol aplegat la Priora a totes les monges.
 - 6) Que les monges confessin i combreguin almenys quatre vegades l'any (Pasqua, Quinquagèsim, Nadal i primer dia de Quaresma).
 - 7) Que s'observin els bons costums vigents fins ara en dits monestirs.

El 1419 els Concellers de Manresa donen llicència a la Prioressa Maria Devesa per "que pugui acaptar o fer acaptar ab hach segons costum per les esglésies de la present ciutat".

El 1440 la successora Gabriela Pujol i el 1457 ja ho era Francesca Borràs, la qual abandona el monestir el 1460, possiblement destruït per les tropes de Joan II dos o tres anys més tard quan feren incursions fins a Boixadors i Manresa, ja que Joan Berenguer de Rajadell s'havia refugiat a Manresa amb la seva gent. És en aquesta època quan s'acaba la vida del monestir com a tal.

L'església primitiva era petita, amb l'absis cap a llevant, les parets de carreu bast i una porta lateral a migdia.

A primers del s. XIV, quan es treballa a la Seu de Manresa, s'inicien, possiblement, unes obres d'ampliació i reforma que queden a mig fer. Desapareix l'absis i es refà la volta de l'església vella, ara amb arc apuntat. La part nova és més ampla, més alta i d'aparell regular amb carreus treballats, molts dels quals porten les mateixes senyals dels mestres picadors que feiem la Seu de Manresa. Fins fa poc hi havia encara un campanar d'espadanya.

A finals del s. XV, quan les guerres de Joan II, l'església és violentada. Desapareix la porta, l'altar i les imatges. El que en queda és disputat entre el Prior de frans agostins de Gervera i Francesc de Rajadell, ja que el 1490 el veguer de Manresa requereix a Francesc de R. a que restitueixi les propietats i béns de que s'havia incautat, "per la qual causa les monjes són frustrades de la pròpia habitació e us de aquellas". El 1486, però, Lluís de Rajadell, fill de Francesc, encarrega unes obres per a reparar desperfectes a la casa anomenada "Monestir de Santa Lúcia" i no se sap que les monges hi tornessin.

El 1515 Bernat Joan de Cruïlles, senyor d'Alguafreda, de la Massana i Segleioles, compra el senyoriu de Rajadell, el qual, a finals de segle passa per herència a la seva besneta Gualmar (1564-1637), que s'havia casat el 1586 amb Bernat d'Aimeric i Codina, senyor de Vallfornosa i Vallhonestà.

En aquesta època hi ha una revifalla constructora per tota la contrada. El 1546, Gabriel Torra, del Mas Ojiver, obté permís per a edificar una capella sota l'invocació de Santa Maria Magdalena, amb la condició de no fer-hi "campanar fort ab torra", sinó que ho fes com està a les capelles de Santa Lúcia i Sant Miquel i altres del terme de Rajadell. El 1594 el matrimoni Bernat d'Aimeric i Gualmar, junt amb el batlle i jurats signen la contracta amb Joan Puig, paleta de Mojà, per la construcció de la capella del Roser, el retaule de la qual s'encarrega el 1595 a Mossen Maimó i pintat Joan Morer el 1601. Més tard s'encarrega a Joan Grau el retaule major i la imatge del Sant Crist. El 1615 Joan Centelles sollicita permís del vicari general de Vic per a reedificar la capella de Sant Simó i el rector de Rajadell, Pere Torra, també obté de Vic el permís per construir un pont per anar de la rectoria a l'església.

Segurament és també en aquest moment quan es realitzen les obres de restauració de la capella de Santa Lúcia, ja que a la porta d'entrada actual hi ha la data de 1636 i el que queda del retaule i imatge de la santa correspon a primers del s. XVII. Les parets interiors foren enguixades i allisades amagant en petits forats restes d'imatges (braç de fusta pintada i imatge decapitada d'alabastre), procedents probablement de les èpoques anteriors. El retaule, de fusta, representa escenes de la vida de la santa. Aquest retaule i la imatge de fusta policromada foren parcialment destruïts el 1936.

L'any 1973 es varen netejar les parets deixant la pedra al descobert i es va retornar al seu lloc primitiu el que quedava del retaule, adaptant l'altar a la nova litúrgia.

S'hi celebra el culte el 13 de desembre, dia de Santa Lúcia, fent patent la forta devoció popular que des de segles ha despertat a Rajadell i a Fals, testimoniada moltes vegades en forma d'exvots.

GRACIAS FERRAMON - Barcelona, 16 - MANRESA